

ISTORIE MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ

FOSTELE JUDEȚE ARGEȘ ȘI MUȘCEL REFLECTATE ÎNTR-O „TABLIȚĂ STATISTICEASCĂ” DIN 1832 ȘI ÎN HARTA ADMINISTRATIVĂ A „PRINȚIPATULUI VALAHII” DIN 1833

SPIRIDON CRISTOCEA*

Printre documentele de mare valoare păstrate la Arhivele Naționale ale României se află și o „Tabliță statisticească a Prințipatului Valahii pă anul 1832”¹, ca și „Hartă administrativă cu tabliță statisticească a Prințipatului Valahii”, 1833². Cele două documente au fost elaborate în timpul ocupației și administrației militare ruse în Principate (mai 1828-apr. 1834), primul guvernator al Prințipatului Valahiei fiind generalul Pahlen (10 febr. 1828-nov. 1829), urmat apoi de generalul Pavel Kiseleff (nov. 1829-apr. 1834).

În afară de cele două Regulamente Organice elaborate în această perioadă, care au fost prima constituție scrisă românească, din dispoziția generalului Kiseleff s-au întocmit pentru Principatul Valahiei cele două documente, tablița statisticească și harta administrativă, ambele fiind realizări deosebite ale acestei perioade.

Întocmirea acestor două documente a presupus un efort deosebit nu numai în culegerea datelor pe care le conțin, ci și în ceea ce privește tipărirea lor, dacă avem în vedere dimensiunile (1,38 m x 0,92 m și faptul că harta este color.

Tablița statisticească din 1832.

Tablița statisticească din 1832 a fost întocmită pe județe, acestea fiind grupate pe Valahia Mare și Valahia Mică (Oltenia n.n.). În cadrul Valahiei Mari, județele au fost ordonate în Județe de munte: 1. Argeșul, 2. Mușcelul, 3. Dâmbovița, 4. Prahova, 5. Sacueni, 6. Buzăul, 7. Slam Râmnicul și Județele Dunării: 8. Oltul, 9. Teleormanul, 10. Vlașca, 11. Oltul, 12. Ialomița, 13.

---

* Pitești.

¹ Arhivele Naționale ale României, fond Diplomatice, 147.

² *Ibidem*, 146.

Brăila. În ceea ce privește Valahia Mică, județele erau la fel grupate în Județe de munte: 14. Mehedințul, 15. Gorjul, 16. Vâlcea și Județele Dunării: 17. Doljul, 18. Romanații.

Mai puțin cunoscute și folosite de istoricii argeșeni³, cele două documente constituie surse importante pentru cunoașterea istoriei celor două județe în această perioadă. Deși ele pot face obiectul unui studiu de sine stătător, în cele ce urmează prezentăm sub forma unor tabele întocmite de noi cele mai importante date ce se deprind din ele privind cele două județe istorice Argeșul și Mușcelul.

Primul tabel prezintă plasele și plaiurile aflate în cele două județe, ca și localitățile de reședință ale acestora.

TABELUL NR. 1.
PLASELE ȘI PLAIURILE⁴ JUDEȚELOR ARGEȘ ȘI MUSCEL ÎN 1833

Județul	Plasele și plaiurile	Localitatea de reședință
Argeșul	Plaiul Loviști	Satul Titești
	Plaiul Arifului	Satul Sălătruc
	Plasa Topologul	Satul Șuici
	Plasa Arjișului	Orașul Curtea de Argeș
	Plasa Oltului	Satul Lăunele
	Plasa Pitești	Orașul Pitești
	Plasa Galaișești ⁵	Satul Furduiești
	Muscelul	Plaiul Nucșoarei
	Plaiul Dâmboviței	Satul Văleni de Plai
	Plasa Argeșelului*	Satul Racovița
	Plasa Râurile	Satul Purcăreni
	Plasa* Podgoriei	Satul Topoloveni

Tabelele nr. 2 și 3, prin numărul de vite existente, ca și cel al morilor și băilor de aur, ne prezintă o parte din dezvoltarea economică a celor două județe.

³ Mulțumesc d-lui Bogdan Mateescu de la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, care mi-a semnalat existența acestor documente.

⁴ Pentru plasele și plaiurile celor două județe am folosit denumirea din original.

⁵ Găleşești.

* În original, greșit trecut „Argeșul”.

* În original, greșit trecut „Plai”.

TABELUL NR. 2.
VITELE DOMESTICE EXISTENTE ÎN JUDEȚELE
ARGEȘ ȘI MUȘCEL ÎN 1832.

Județul	Armăsari și cai	Iepe	Boi	Tauri	Vaci	Catări	Măgari	Berbeci		Oi		Capre	Porci
								Merinos sau țigai	Prost	Merinos cu țigai	Proaste		
Argeșul	4.346	13.315	11.631	5.335	17.061	1	22	3.307	5.695	18.038	3.772	21.897	24.459
Mușcelul	2.743	2.995	11.073	2.215	17.636		6	2.741	2.349	26.501	„	6.765	11.372

TABELUL NR. 3
MORILE ȘI BĂILE DE AUR EXISTENTE ÎN JUDEȚELE
ARGEȘ ȘI MUȘCEL ÎN 1832.

Județul	Mori			Baie de aur			
	De vânt	De apă	De cai	Suma locurilor și băilor	Numărul lucrătorilor	Suma ce să scoate în uncie și drahme	Prețul în lei
Argeșul			193	1	170	500	10.000
Mușcelul			129	1	170	500	10.000

O situație interesantă, ce reprezintă mănăstirile și bisericile redată în tabelul următor, relevă numărul mare al bisericilor de lemn existente la această dată.

TABELUL NR. 4
MĂNĂSTIRILE ȘI BISERICILE EXISTENTE ÎN JUDEȚELE
ARGEȘ ȘI MUȘCEL ÎN 1832.

Județul	Mănăstiri		Biserici	
	Neînchinată la sfinte locuri	Închinată la sfinte locuri	De piatră	De lemn
Argeșul	26	2	106	168
Mușcelul	6	2	76	60

Starea socială a locuitorilor din Argeș și Mușcel, care apar sub denumirea de dajnici și nedajnici, este redată de tabelele nr. 5 și 6.

TABELUL NR. 5.
LOCUITORII DAJNICI DIN JUDEȚELE
ARGEȘUL ȘI MUȘCELUL ÎN 1832

Județul	Locuitori de pământ	Bulgari băjenari	Mazili	Țigani domnești	Patentari		Peste tot birnici	Supuși streini sau sudiiți
					Negustori	Meseriași		
Argeșul	15.583	4	69		270	195	16.121	65
Muscelul	8.928		114		91	287	9.420	97

TABELUL NR. 6.
LOCUITORII NEDAJNICI DIN JUDEȚELE
ARGEȘUL ȘI MUȘCELUL ÎN 1832.

Județul	Boteri	Neamuri și postelnice	Parte duhovnicească				Slobozi de plata birului					Totalul neamurilor	
			Preoți	Diaconi	Țărcovnici	Călugări	Fără stare	Slobozi pentru recruți	Bolnavi	După deosebire	Nevolnici		Țigani boierești
Argeșul	22	212	795	475	116	226	41	231	870	30	3.146		6.164
Muscelul	23	164	202	111	111	16	36	99	600	79	2.189		3.630

Ultimul tabel, nr. 7, intitulat *Lucrarea pământului*, așa cum este în „tabla statistică” ne prezintă producția obținută la unele plante, la vii, ca și la stupării.

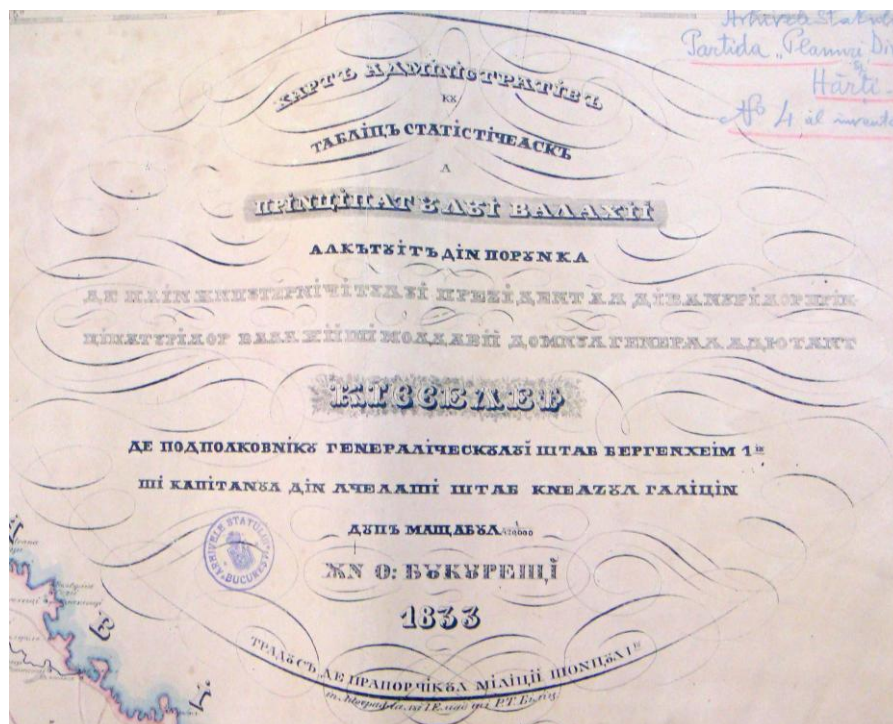
TABELUL NR. 7. LUCRAREA PĂMÂNTULUI.

Județul	Rodirea de mijloc în chile de 400 de ocă					Magazia de rezervă		Peste tot	Lucrarea viilor			Stupării		
	Porumb	Grâu	Meiu	Orz și ovăz	Cu totul afară de magazia de rezervă	Porumb	Hrișcă, secară		Suma oamenilor ce lucrează	Suma pământului cu vii în pogoane	Suma vinului ce să scoate în vedre	Suma stupilor	Suma ceară în ocă	Suma de miere în ocă
Argeșul	37.528	3.182	736	1.036	42.482	1.230	66	43.778	1.361	1.361	95.270	6.952	35.597	1978
Muscelul	20.586	-	-	-	20.586	1.309	-	21.895	491	491	34.370	3.197	17.264	959

Harta administrativă din 1833.

Dacă strângerea datelor privind întocmirea „tablei” a căzut în sarcina ocârmuitorilor și subocârmuitorilor, realizarea hărții a necesitat existența unor specialiști, și anume, topografi, din armata rusă.

Textul înscris în cartușul hărții ne dezvăluie cine a comandat întocmirea ei, dar și pe doi din specialiștii care au coordonat realizarea ei: „Hartă administrativă cu tăbliță statisticească a Prințipatului Valahiei alcătuită din porunca deplin înputernicitului prezident al Divanurilor Prințipaturilor Valahii Moldaviei, domnul general adiutant Kisselef, de podpolcovicu⁶ ghegeneralicescului ștab Berghenheim 1-iu și capitanul din același ștab, cneazul Galițin, după maștabul 1/420.0000 în o. București, 1833. Tradusă de praporcicul⁷ miliții Șonțul 1-iu în Litografia lui I. Eliad și R. T. Biliț”.

⁶ Podpolcovic, podpolcavnici - locotenent-colonel.

⁷ Praporcic, praporcici - sublocotenent în vechea armată rusă.

Județele „Prîntîpatului Valahiei”, fragment.

Orașele Pitești, Câmpulung și Curtea de Argeș, după Harta administrativă din 1833.

Județele Argeș și Mușcel, după Harta administrativă din 1833.

Harta este prevăzută cu legendă, intitulată „numirea semnelor”, prin care se marchează instituțiile existente în localitatea respectivă. Astfel la Pitești semnele ne indică instituțiile ce existau aici: Isprăvnicat sau Ocârmuire, Subocârmuire, Magistrat, Tribunal de întâia cercetare, Poștă, aceleași instituții existând și la Câmpulung, pentru ca la Curtea de Argeș, pe lângă alte instituții, să fie marcată Episcopia.

Deși se intitula administrativă, harta nu conține toate localitățile existente în județe în acea perioadă. Cum ea trebuia să servească și scopurilor militare, pe ea sunt marcate principalele localități, drumurile de poștă, ș. a.

Pe hartă sunt marcate unele din mănăstirile existente cum sunt: Vieroș, sub forma „Verișului”, Valea, Ciocanul, Văleni, lipsind altele, cum sunt: Cotmeana, Aninoasa, Râncăcioș, Tutana.

Sub forma unui dreptunghi, orientat nord-sud, este marcată Cetatea Poenari, fără să fie numită, după cum la Cetățeni este menționată „A lu Negro voda”.

THE FORMER ARGEȘ AND MUȘCEL COUNTIES REFLECTED BY A
„STATISTICAL RECORD” FROM 1832 AND BY THE ADMINISTRATIVE
MAP OF „THE PRINCIPALITY OF WALLACHIA” FROM 1833

Abstract

Less well known and used, the two documents contain important data and information's on the history of Argeș County in the first half of the 19th century.